

Geschiedenis:

Bismarck en de katholieken: 'Kulturkampf'

Keizerrijk: 1871-1888

In tegenstelling tot zijn op stabiliteit gerichte buitenlandse politiek, bleef Bismarck in zijn binnenlands beleid wel de confrontatie zoeken. De protestantse kanselier beschouwde het als zijn taak om katholieken en socialisten te bestrijden.

Rijkskanselier Bismarck zag het als zijn voornaamste taak om de autocratische, conservatieve staatsvorm van het Keizerrijk, waarbij de meeste macht bij de elite lag, te beschermen. Daarom bestreed hij verschillende binnenlandse 'vijanden' die een gevaar konden vormen voor de monarchie.

De zogenoemde *Kulturkampf* (1871-1878) was gericht tegen de katholieken. Dit was in zijn ogen "een preventieve oorlog tegen een interne vijand". De IJzeren Kanselier was bang dat de katholieke Zentrumpartei - die vooral veel aanhang had in het zuiden van Duitsland - een bedreiging zou gaan vormen voor het door de protestants-Pruisische elite gedomineerde keizerrijk. Hij vreesde voor het ontstaan van een supranationale organisatie van Duitse, Franse en Oostenrijkse katholieken.

In 1873 werd het katholieken verboden om voor de kerk te trouwen. Ook werden priesters en bisschoppen gevangen genomen of het land uit gezet. Bismarck probeerde zo de invloed van het katholicisme in Duitsland terug te dringen. In reactie hierop pleegde de katholieke journalist Kullmann een mislukte aanslag op Bismarck.

In 1875 escaleerde de *Kulturkampf*. Paus Pius IX verklaarde de anti-katholieke wetten van Bismarck ongeldig. Deze uitspraak versterkte het verzet onder de katholieken. Bismarck zag in dat hij hun vasthoudendheid had onderschat en zwakte de *Kulturkampf* af. In de jaren 1880 werden de meeste antikatholieke maatregelen teruggedraaid. Bismarck werkte zelfs samen met de Zentrumpartei. De manier waarop Bismarck met de katholieke kwestie omging is een typisch voorbeeld van *Realpolitik*. Op dezelfde wijze probeerde hij het socialisme te bestrijden.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/naslagwerk/26/bismarck-en-de-katholieken-kulturkampf>